

Asia: VN/6550/2024

Lausuntopyyntö Kasvuyrittäjyyden ohjelmasta (sis. Mittelstand)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos rakentavasti keskustelusta TEM:n Jaana Lapin kanssa ja rohkaisusta antaa myös Kasvuyrittäjäpalvelun puolelta lausunto TEM:n Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelmaan.

Kasvuyrittäjäpalvelulla on todennäköisesti Suomen paras asiantuntemus 10 - 49 henkilöä työllistävästä kasvuhakuisista pk-yrityksistä. Olemme toimineet 12 vuotta ja palvelleet noin 2000 eri yritystä, liikevaihdoltaan pääosin noin 0,5 – 10 M€ kokoluokassa, kattaen esimerkiksi Varsinais-Suomessa kohderyhmästä noin 70 %. Kasvuyrittäjäpalvelu toimii nykyään sen lisäksi laajasti Pirkanmaalla ja Satakunnassa, kattaen siten noin 25 % suomalaisesta merkittävästi kasvupotentiaalisesta pk-yrityskannasta. Toimintamme on vahvasti skaalautuvaa. Palvelemme nyt noin 300 yritystä vuodessa ja kykenemme nostamaan sen parin vuoden sisällä 1000 yritykseen vuodessa, kattaen Uudenmaan ulkopuolisen Suomen.

Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelmassa on ilahduttavasti laajennettu kohderyhmään 10 - 49 henkilöä, joka on Suomen kasvun kannalta kriittisin kohderyhmä. Emme mitenkään kykene saamaan riittävästi kasvua sitä suuremmista yrityksistä ja parhaimmista startupeista yhteensä, jotta saavuttaisimme Suomessa riittävän talouskasvun. Seuraavassa tarkastelussa fokus on Uudenmaan ulkopuolisessa Suomessa, jonka kasvusta olemme eniten huolissamme.

Kohderyhmä 10 - 49 henkilöä on valitettavasti hyvin haastava. Yritysten määrä on suuri, todellisten kasvupotentiaalisten yhtiöiden tunnistaminen työlästä, kasvun todellisten pullonkaulakijöiden löytäminen vaikeaa ja lisäksi kasvun toteuttaminen vaatii hyvinkin monissa kehitystoimenpiteissä oikeassa järjestyksessä onnistumista. Valitettavasti vain TKI-investointeja lisäämällä emme saa juurikaan mitään lisäkasvua aikaiseksi nykyisissä organisaatorakenteissa. Panostukset eivät tavoita yrityksiä ja niiden kasvun kannalta kriittisiä kehityskohteita.

Olemme Kasvuyrittäjäpalvelun prosesseissa kyenneet ratkaisemaan suurimman osan näistä haasteista ja saavuttamaan kypsän tason 8 vuoden intensiivisen kehitystyön jälkeen. Pystymme alueittain noin 10 toisiaan täydentävän, tarkkaan valitun asiantuntijayrityksen toimesta yhdensuuntaisesti kehittämään näitä yrityksiä ja saavuttamaan asetettuja tavoitteita. Valitettavasti meillä Suomessa on todella vähän riittävän laadukkaita asiantuntijayrityksiä tätä työtä tekemään. Varsinais-Suomesta ja Pirkanmaalta olemme kovan työn tuloksena löytäneet 10 asiantuntijayritystä, mutta muualla Uudenmaan ulkopuolella emme todennäköisesti enää löydä riittävästi.

Suomen kasvun suurimpia ongelmia on, että kasvuhakuiset pk-yritykset eivät itse tunnista riittävän syvällisesti tarpeitaan, eivätkä löydä niihin täsmäapua. Ei ole riittävästi laadukasta asiantuntemusta todellisiin tarpeisiin vaan sekundäärisiin tarpeisiin. Esimerkkinä digitalisaatio: lähes kaikkien yli 10 M€ liikevaihtoa tavoittelevien pk-yritysten toimintaprosessit ja perustietojärjestelmät pitää laittaa kuntoon ennen toiminnan seuraavan vaiheen skaalausta. Tarve ei ole AI:ssa, digi- ja some-markkinoinnissa, uusissa erikoisjärjestelmissä tai taloushallinnon sähköistämisessä vaan tarpeessa tuottaa johdolle ajantasaista tietoa yrityksen kasvualueista, kannattavuudesta ja kassavirrasta, monesti yhdistäen tietoa eri lähteistä. Esimerkiksi tätä osaamista, johon pitäisi panostaa pääosa digitalisaation resursseista, ei löydy juurikaan mistään Suomesta, eikä se kohtaa 10 - 49 henkilöä työllistävien kasvuyritysten kohderyhmää.

Ainoa vaikuttava tapa saada Suomeen kasvua on palata juurille niihin yrityksiin, joista kasvua pitäisi tehdä ja ratkaista niiden kasvun pullonkaulat. Kaikki muu on turhaa. Kasvuyrittäjäpalvelu keskittyy tähän ytimeen ja kykenee verkottamaan sen ympärille muita toimijoita. Tätä olemme nyt tehneet 12 vuotta ja olemme laajentamassa toiminnan kattamaan koko Uudenmaan ulkopuolisen Suomen. Kutsumme mukaan tähän työhön alueittain:

- Elinvoima-, elinkeino- ja teknologiayhtiöt sekä Innokaupungit-toimijat
- Kasvun asiantuntijayritykset ja konsultit

ELY-keskuksilla oli Yritysten Kehittämispalvelut ja sen puitteissa noin 200 laadukasta asiantuntijayritystä. Palvelulla kyettiin kattamaan noin 50 % kasvuhaluisten pk-yritysten kriittisistä kehittämistarpeista ja sillä sai 75 % rahoituksen. Valtion budjettileikkausten takia palvelu lopetettiin 2023, jonka jälkeen arvioimme yli 50 %:n osaavista kasvun asiantuntijoista ja konsulteista poistuneen markkinalta. Palvelun uudelleen rakentaminen kestäisi noin 2 - 3 vuotta, konsulttiverkoston 5-10 vuotta, eikä Suomella enää ole aikaa sitä odottaa vaikka laajasti eri toimijat näkevät sille nyt tarvetta.

Olemme saaneet monelta rohkaisua, että täyttäkää Kasvuyrittäjäpalvelulla se kaikkein kriittisin palveluaukko, joka on nyt Suomeen syntynyt. Kenelläkään muulla ei ole tarvittavaa osaamista ja kokemusta. TEM:n Jaana Lapin pyynnöstä olemme siksi myös tämän lausunnon kirjoittaneet ja halunneet nyt tuoda toimintamme laajemmallekin yleisölle ja sidosryhmille näkyväksi.

TEM:n Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelmassa suunnitellaan valtakunnallista kampanjaa julkisten toimijoiden toteuttamana. Valitettavasti siinä on muutama valuvika, jonka takia tuloksia ei synny:

- Toteuttajilla ei ole osaamista tunnistaa kasvupotentiaalisia yrityksiä, eikä analysoida niiden todellisia kasvun pullonkauloja ja johtaa niistä oikeita kehitystoimenpiteitä
- Ei ole käytettävissä asiantuntijaverkostoa, joka kykenisi saumattomasti toteuttamaan suunniteltuja kehitystoimenpiteitä ja saavuttamaan tuloksia
- Tämä ei ole mikään kampanja-asia vaan vakavasti otettava erittäin vaikeasti hallittava toimintaprosessi, mikäli halutaan todella vaikuttavia tuloksia

Pyytäisimme vakavaa harkintaa ennen kuin taas kaadetaan rahaa valuvikaiseen systeemiin.

Vaikka Kasvuyrittäjäpalvelun puolelta teemme kriittisiä arvioita, haluamme olla yhdessä muiden toimijoiden kanssa rakentamassa parempaa voimakkaaseen kasvuun kykenevää Suomea. Kiteytän vielä lopuksi mitkä neljä tärkeintä teemaa pitää kyetä skaalautuvalla, integroidulla ja nopealla prosessilla ratkaisemaan:

- 1) Kokonaisvaltainen analyysi kasvuhakuisen pk-yrityksen tai startupin toiminnasta suhteessa kasvutavoitteisiin ja niistä johdettuna kriittiset kasvun pullonkaulat ja kehitystoimenpiteet
- 2) Välitön kytkentä laadukkaisiin kasvun asiantuntijayrityksiin, jotka kykenevät ratkaisemaan tarpeet ja toimimaan yhdensuuntaisesti ja rakentavasti toistensa kanssa kun yritystä valmennetaan monella eri osa-alueella samanaikaisesti kasvuun
- 3) Kansainvälistymisen konkreettinen osaaminen, jolla saavutetaan tuloksia. Valitettavasti vain murto-osa alan toimijoista on riittävän laadukkaita, mukaan lukien pääosa Business Finlandin Export Search -listauksesta. Yhdenkään Uudenmaan ulkopuolisen maakunnan alueella ei ole riittävästi kansainvälistyviä yrityksiä, jotta kertyisi riittävä osaamista ja kansainvälistä verkostoa paikallisille julkisille tai yksityisille neuvonantajille. Kasvuyrittäjäpalvelun suurimpia lisäarvoja tulee olemaan valtakunnallisen yhden luukun kansainvälistymispalveluiden verkoston rakentaminen.
- 4) Potentiaalisimmat kasvuyritykset tarvitsevat lisää oman pääoman rahoitusta, täydennettynä muulla rahoituksella. Rahoituksesta on Suomessa aitoa puutetta. Fiban on rakentanut Suomen kattavan bisnesenkeliä verkoston, joka olisi hyvä ottaa alueittain mukaan arvioimaan potentiaalisimpia kasvuyhtiöitä, sekä startup-yhtiöitä, että kasvupotentiaalisimpia pk-yrityksiä. Yhdelläkään maakuntien alueella ei ole eikä tule olemaan Suomessa riittävästi sopivia sijoittajia sen alueen kasvuyhtiöiden rahoittamiseksi ja siksi dealflow pitää valtakunnallisesti keskittää. Fibanilla on siinä avainrooli.

Tämä on Kasvuyrittäjäpalvelun puolelta enemmän kuin lausunto. Haluamme olla mukana osana alueellisia ekosysteemejä, jotka kehittävät entistä paremmin kasvavaa Suomea. Erityisesti haluamme yhteistyöhön paikallisten elinvoima-, elinkeino- ja teknologiayhtiöiden kanssa sekä niiden kasvun asiantuntijoiden ja asiantuntijayritysten kanssa, jotka kykenevät saavuttamaan tuloksia.

Antti Lehtimäki

Johtaja

Kasvuyrittäjäpalvelu

www.kasvuyrittaja.fi

+358-40-722 6448

antti.lehtimaki@konsulttiyhtymaika.fi

Lehtimäki Antti
Kasvuyrittäjäpalvelu